

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ННІ БіЕМ

КАФЕДРА ФІНАНСІВ І ПІДПРИЄМНИЦТВА

До захисту допускається
Завідувач кафедри, проф.
_____ В. М. Борнонос
« ____ » _____ 2021 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

НА ТЕМУ:

«Фінансова надійність страхової компанії»

Освітній ступінь – «бакалавр»

Спеціальність – 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітня програма – «Фінанси та облік в підприємстві»

Керівник роботи:

(підпис)

Александров В.Т.
(ініціали, прізвище)

Студент:

(підпис)

Сероклін М.О.
(ініціали, прізвище)

Група:

Ф-71\1

Суми 2021

ВІДЗИВ КЕРІВНИКА

на кваліфікаційну роботу бакалавра

Спеціальність – 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Освітня програма – «Фінанси та облік в підприємстві»

Студент: Сероклін Микола Олегович

(П.І.Б.)

Група: Ф-71\1

Тема роботи: Фінансова надійність страхової компанії

Показник	Шкала оцінок			
	2	3	4	5
1. Відповідність змісту роботи темі і повнота її розкриття				
2. Рівень аналізу стану питання і комплексність постановки задач				
3. Глибина пророблення рішень: рівень їхнього теоретичного обґрунтування				
4. Широта використання законодавчо-нормативної бази по темі				
5. Рівень новизни рішень, можливість подальшого продовження роботи (дослідження)				
6. Практична цінність роботи				
7. Застосування ЕОМ, автоматизація проектування і обробки даних				
8. Вірогідність і надійність фінансово-економічного обґрунтування				
9. Якість оформлення, відповідність вимогам				
10. Наочна ілюстрація результатів дослідження (використання результатуючих таблиць, діаграм, графіків і т.ін.)				
11. Інші достоїнства (на розсуд керівника):				

Шкала оцінювання ECTS	Національна шкала оцінювання	Бальна шкала оцінювання
A	відмінно (5,0)	90 □ RD □ 100
B	добре (4,0)	82 □ RD □ 89
C		74 □ RD □ 81
D	задовільно (3,0)	64 □ RD □ 73
E		60 □ RD □ 63
FX	незадовільно (2)	35 □ RD □ 59
F		RD □ 35

Бальна оцінка: _____ балів (від 0 до 100)

Оцінка роботи: _____ (за національною шкалою)

Керівник: _____

Дата: _____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
1 СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ НА РІВНІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ	6
1.1 Теоретико-методологічні підходи до визначення фінансової стій- кості	6
1.2 Ресурсна база, як основний критерій забезпечення фінансової стій- кості страхових компаній	11
2 НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ НАДІЙНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ	15
2.1 Механізм оцінювання фінансової надійності страховиків та його застосування в сучасних ринкових умовах	15
2.2 Аналіз надійності страхового ринку Украї- ни.....	22
3 ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИСОКОГО РІВНЯ НАДІЙНОСТІ СТРАХОВИКА	25
3.1. Зниження страхових ризиків, як один способів підвищення надійнос- ті страхових компаній	25
3.2. Вдосконалення процесу управління страховими ризиками як фактор підвищення фінансової надійності	27
ВИСНОВКИ	30
ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ	31

ВСТУП

Актуальність теми роботи. З урахуванням особливої значущості страхових компаній в економіці і соціальній сфері, питання забезпечення їх фінансової стабільності є дуже важливим, що має на увазі вивчення всіх факторів і процесів, що впливають на фінансовий стан страхової компанії. Для успішного функціонування страхової організації важлива висока відповідальність, яка визначається тим, що деякі економічні агенти, такі як банки або підприємства з небезпечним виробництвом, використовують страховика в як необхідну організаційного та координуючого елемента своєї діяльності. Якщо для самої страхової компанії забезпечення її платоспроможності і фінансової стійкості є необхідною умовою для існування на ринку страхування, то з боку споживачів страхових послуг стабільний фінансовий стан організації виступає в якості гарантії стабільності її економічної діяльності. За допомогою аналізу фінансового стану організації можна оцінити ступінь надійності страховика, отримати інформацію, необхідну для прийняття управлінських рішень з метою оптимізації його діяльності та визначити рівень фінансового стану на конкретний момент часу. Одним з головних чинників організації системи комунікацій в галузі страхування вважається фінансовий менеджмент.

Фінансове управління страхової компанії дозволяє визначити її фінансові можливості для розробки різних видів якісних страхових продуктів за оптимальною ціною, надаючи страхувальникам комплексний захист з одного боку, а з іншого боку - допустимий рівень збитковості за операціями страхування. У той же час, в результаті розширення страхового покриття і збільшення фактичного запасу платоспроможності страховик отримує конкурентні переваги на ринку. У зв'язку з цим найбільш перспективний напрямок для забезпечення фінансової стійкості страхової компанії - це досягнення необхідного рівня

ефективності та результативності страхової та інвестиційної діяльності в області формування і реалізації фінансових стратегій.

Мета роботи – дослідити науково-методичні підходи до забезпечення фінансової стійкості страхових компаній, провести аналіз показників фінансової стійкості вітчизняного страхового ринку.

Об'єктом дослідження – процес забезпечення необхідного рівня фінансової стійкості страхових компаній.

Предметом дослідження є фінансові відносини, які виникають під час діяльності страхових компаній в напрямку забезпечення їх фінансової стійкості.

Методи дослідження – метод порівняння, графічного аналізу, коефіцієнтний аналіз.

У першому розділі кваліфікаційної роботи бакалавра роботи розглядається сутність економічної категорії фінансова стійкість на рівні суб'єкта господарювання. У другому розділі розглядаються науково-методичні підходи до оцінювання фінансової надійності страхових компаній. У третьому розділі наведені шляхи забезпечення високого рівня надійності страховика.

При виконання дослідження були використані дані, щодо діяльності страхового ринку, періодичні матеріали, монографії, законодавчі акти.

1 СУТНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОЇ КАТЕГОРІЇ ФІНАНСОВА СТІЙКІСТЬ НА РІВНІ СУБ'ЄКТА ГОСПОДАРЮВАННЯ

1.1 Теоретико-методологічні підходи до визначення фінансової стійкості

Пріоритетні напрямки забезпечення фінансової стійкості страхової компанії при формуванні фінансових ресурсів страховика припускають підвищення ефективності та результативності виконання зобов'язань щодо поліпшення фінансових результатів страхової та перестрахової діяльності та підвищення ефективності розрахунку страхових резервів, а також відповідність обсягу і структури залучених коштів умов забезпечення фінансової безпеки.

Ефективність роботи суб'єкта господарювання залежить від рівня його фінансової стійкості. Якщо підприємство є фінансово стійким, та не залежить від зовнішніх джерел фінансування, тоді інвестори будуть більше зацікавлені в такій організації, ніж у проекті, що працює в тому ж профілі, але зі слабшою фінансовою стабільністю. Чим більш фінансово стабільною є компанія, тим менше вона залежить від змін ринкових умов і тим менше ризик банкрутства. Можна зазначити, що ціллю діяльності підприємства є ефективне використання власних фінансових ресурсів, щоб забезпечити покриття всіх потреб власними коштами і таким досягнення необхідного рівня фінансової стійкості.

Дослідженню теоретичних та практичних аспектів забезпечення фінансової стійкості страхових компаній присвячені праці багатьох українських та закордонних вчених. Аналіз монографічної та періодичної літератури до даної проблематики дозволив виокремити сучасні принципи визначення категорії «фінансова стійкість підприємства» (рис. 1.1).

Рисунок 1.1 – Принципи визначення категорії «фінансова стійкість підприємства»

Фінансова стійкість є більш загальною характеристикою фінансового стану компанії. Показник фінансової стабільності демонструє нам, чи здатна компанія покривати запаси та витрати за власний рахунок. Якщо таке покриття не забезпечується, виникає необхідність у залученні позикових коштів. Однією з основних передумов є цільове використання залучених коштів, оскільки зібрані гроші, які використовуються для інших цілей, не матимуть позитивного ефекту, тобто не матимуть прибутку, а отже, не матимуть досить від кредиторів, що може стати причиною негативних явищ в діяльності підприємства.

Як на мене думка автора М.С. Заюкова найточніше розкриває поняття, фінансова стійкість компанії - це складна категорія, що включає рівень посади, фінансовий потенціал компанії, її здатність виконувати поставлені завдання та здатність досягти необхідного рівня платоспроможності при одночасному забезпеченні темпів економічного зростання [3].

Аналіз підходів до визначення поняття фінансової стійкості, надійності страхової компанії доцільно доповнити дослідженням частоти використання даних понять за допомогою програмного продукту Google-Trend. Результати дослідження подано на рис. 1.2.

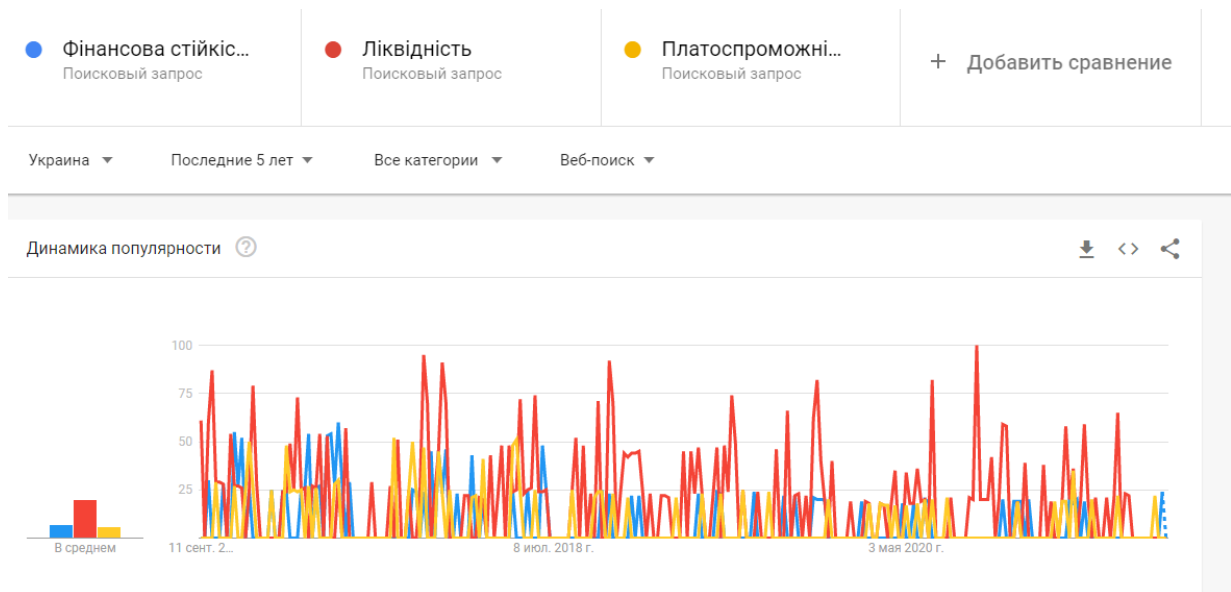

Рисунок 1.2 - Дослідження частоти використання понять, пов'язаних з фінансовою стійкістю

Досягнення необхідного значення фінансової стабільності безпосередньо впливає на показники діяльності страховика. Директивне регулювання рівня фінансової стійкості є шляхом запобігання проблем, в сфері забезпечення фінансовими ресурсами та погашення зобов'язань, що призводить до банкрутства та нестачі коштів для розвитку виробництва, а, по-друге, надмірної фінансової стійкості, що запобігає утворенню надлишків. Тому для досягнення гарної фінансової стабільності компанія повинна мати достатні ресурси для задоволення потреб ринку.

Фінансово стабільна компанія має ту перевагу, що вчасно може брати позики, вибирати постачальників, виплачувати зарплату та податки тощо. Стійкість забезпечує довгострокову стабільність платоспроможності, основа якої

залежить від стану складових активів, пасивів, фінансових результатів, витрат та руху грошових потоків. Фінансово стійке становище є запорукою реалізації цілей і дає можливість страховику отримати доступ до потрібних ресурсів. Якщо фінансова стабільність є недостатньою, це може призвести до фінансових проблем страховика, значних фінансових втрат і, виникнення кризових явищ. Аналіз фінансової стійкості компанії дає можливість оцінити здатність компанії пристосовуватися до різних екологічних умов та її незалежність від зовнішніх джерел фінансових ресурсів.

Як показує аналіз наукової літератури, проблеми визначення фінансової стійкості містяться в двох площинах:

- а) повністю у визначенні внутрішньої та зовнішньої діяльності;
- б) об'єктивно при розгляді вузького набору тем.

Залежно від суб'єкта, розрізняють внутрішній аналіз, який використовується на рівні менеджменту страхової компанії та зовнішній аналіз, цільовою аудиторією якого є зовнішні стейкхолдери до яких належать держава, інвестори, акціонери та інші пов'язані особи.

Основним джерелом інформації про оцінку є фінансові звіти, які складаються з декількох типів звітів, що формуються на основі даних фінансового обліку.

Фінансовий стан компанії залежить від її виробничої, фінансової та господарської діяльності. Якщо перші два заходи будуть виконані успішно, то це позитивно позначиться на фінансовій ситуації в цілому. Навпаки, якщо обсяг виробництва та реалізації товарів не зменшиться, це призведе до збільшення витрат та зменшення доходів і прибутку, що погіршить фінансовий стан компанії.

Страхові компанії виступають в якості захисника матеріальних (майнових) інтересів суб'єктів страхового ринку (фізичних і юридичних осіб), на яких ді-

ють як внутрішні, так і зовнішні загрози. Будучи однією із затребуваних сфер, страхування, проте, потребує залучення інвестицій. У зв'язку з цим виникає потреба оцінки інвестиційної привабливості страхової компанії. Включення якісних ознак в оцінку інвестиційної привабливості страхової компанії дозволить вибудувати прозорі і ефективні взаємини з інвесторами. Насиченість інформацією, широке інформаційний простір, з одного боку, дає переваги стейкхолдерам і потенційним інвесторам при прийнятті рішень, а з іншого боку спостерігається надлишок інформації, розрідженість інформаційного простору, що ускладнює процес прийняття інвестиційних рішень.

Страхова діяльність має ряд відмінностей у порівнянні з іншими видами підприємницької діяльності. Це, перш за все, пов'язано з виконанням прийнятих на себе зобов'язань. Страховик спочатку формує фонд страхових резервів, залучаючи від страхувальників фінансові ресурси, а вже потім, при настанні страхового випадку, виконує перед ним свої зобов'язання. У зв'язку з цим дуже важливо постійно контролювати рівень фінансової стійкості страхових компаній і враховувати всі чинники і процеси, що впливають на стан їх фінансів. Потреба оцінки інвестиційної привабливості страхової компанії для стейкхолдерів можна визначити як бажання отримати характеристику об'єкта інвестування з позицій перспектив розвитку, прибутковості інвестицій і рівня інвестиційних ризиків. Для страхової компанії важливий успіх залучення потенційних інвесторів, який залежить від наявності таких умов інвестування, які вплинуть на переваги і підсумковий вибір інвестора.

Нестабільні умови в сучасній економіці України відображаються і на страховому ринку. Страхові компанії відчують ряд труднощів, пов'язаних із забезпеченням фінансової стійкості, про що свідчать показники фінансової діяльності значної частини українських страховиків. Аналіз фінансового стану організації є одним з найважливіших умов успішного управління фінансами.

1.2 Ресурсна база, як основний критерій забезпечення фінансової стійкості страхових компаній

Основним критерієм, що визначає рівень фінансової стійкості страховика є наявність відповідних фінансових ресурсів. Фінансовими ресурсами страхової компанії є не тільки кошти від страхових операцій, а й доходи, отримані від інвестиційної діяльності. Виконання своїх зобов'язань є першочерговим питанням при визначенні потенціалу страхової компанії, який свідчить не тільки про величину фінансових ресурсів компанії, а й про якість управління даними ресурсами. Раціональне структурування елементів фінансового потенціалу говорить про ефективну діяльність страхової компанії. Чим об'ємніше і могутніше фінансовий потенціал, тим більш успішнішою і конкурентоздатною страхова компанія. Основні джерела коштів, що має в своєму розпорядженні страховик наведені на рис. 1.3);

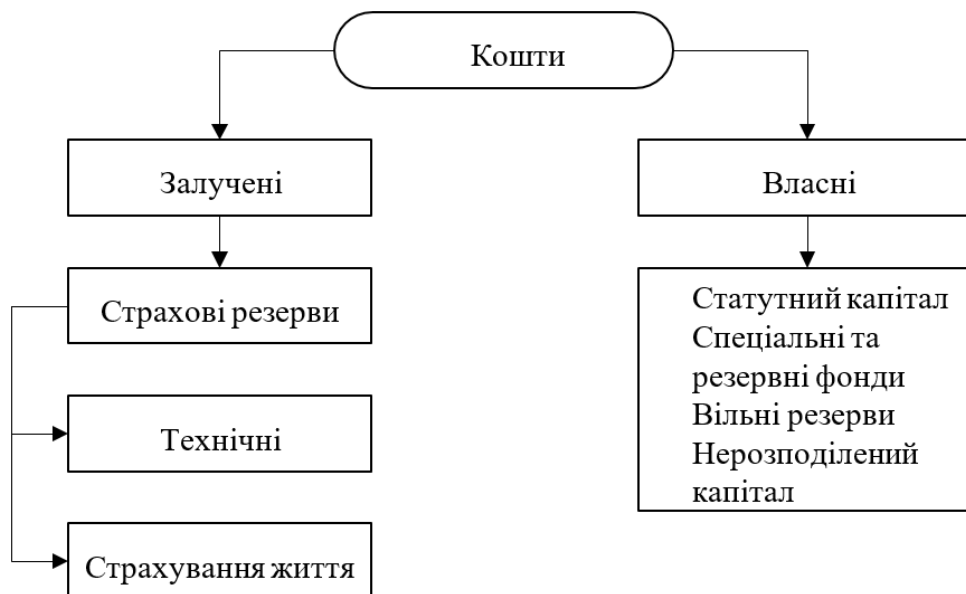

Рисунок 1.3 – Джерела коштів страховика

Для реалізації функції основної діяльності страхова організація повинна мати у своєму розпорядженні спеціальними грошовими ресурсами. Відповідно до цільового призначення вони позначаються страховими резервами.

Страхові резерви обчислюються за формулами і мають конкретне процентне співвідношення до страхових виплат і ранжуються від виду страхування. Також страхові резерви є основою для інвестування. Страхові резерви знаходяться в прямій залежності від зобов'язань перед страхувальниками страхової компанії. Чим більше обсяг зобов'язань, тим більше необхідно страхових резервів. Тому, під фінансовим потенціалом страхової компанії розуміється здатність формувати і ефективно використовувати фінансові ресурси та резерви при забезпеченні її фінансової стійкості і платоспроможності. Потужний фінансовий потенціал страхової компанії є найбільш вагомим фактором для успішної конкурентної боротьби на ринку.

Періодична оцінка фінансового потенціалу необхідна для забезпечення надійної роботи і можливості коригування наступних важливих факторів, таких як:

- достатній обсяг страхових резервів, необхідний для платоспроможності за взятими зобов'язаннями, згідно з укладеними договорами страхування;
- ліквідність і платоспроможність власних коштів, виражених в додатковому і статутному капіталі організації; - успішна інвестиційна політика, сприяє втрати або висновок страхових резервів і перешкоджає утворенню дебіторської заборгованості;
- раціональний вибір страхових продуктів при формуванні дохідного страхового портфеля.

Таким чином, що фінансовий потенціал страхової компанії представляє собою загальний обсяг фінансових ресурсів, які постійно використовуються в її діяльності, а саме при здійсненні страхових та інших дій.

Фінансовий потенціал складається з власних і залучених коштів. Збільшення використання фінансового потенціалу дозволяє збільшувати фінансову стійкість і ліквідності страхової компанії.

Для повноцінного захисту страхова компанія повинна постійно мати в наявності достатню кількість фінансових ресурсів для своєчасної виплати страхового відшкодування, тому основною метою фінансового менеджменту в страховій організації служить досягнення нею стійкого фінансового стану і адекватного рівня ліквідності. Однією з головних завдань фінансового менеджменту є створення і підтримка оптимального страхового портфеля в умовах мінливого страхового ринку і потреб клієнтів. Досягти поставленої задачі значно простіше, якщо в організації управління фінансами будується на принципах раціональності, гнучкості, оптимізації, оперативності, плановості, диверсифікації та, звичайно ж, фінансової стійкості.

Суть принципу плановості полягає у створенні системи поточного і стратегічного фінансового планування діяльності страхової компанії. Принцип раціональності повинен прийматися до уваги при плануванні, розрахунку та здійснення видатків. Оптимізація більшою мірою виражається у використанні різних економіко-математичних методів в фінансовому менеджменті страхової організації. Диверсифікація означає рівномірний розподіл фінансових ризиків, що найбільш важливо в процесі планування і формування інвестиційного портфеля. Мається на увазі, що при управлінні фінансовими ресурсами страхова компанія проводить гнучку політику, її статті витрат і доходів рухливі, а структура і склад інвестицій та тарифів здатний змінюватися, якщо цього зажадає кон'юнктура ринку. У разі настання негативних змін на ринку і встановлення негативної ситуації страхова компанія повинна мати можливість своєчасно скорегувати її фінансову політику, стратегію і тактику за допомогою прийняття і втілення конструктивних рішень і здійснення певних дій, маю на меті

усунення негативної ситуації. В даний час держава пред'являє високі вимоги до фінансової стійкості страхових організацій, що відбивається в нормативних вимогах безпеки та повинні реалізовуватися страховою компанією при здійсненні інвестиційної політики.

Основні фактори впливу на фінансову надійність страхових компаній подано на рисунку 1.4

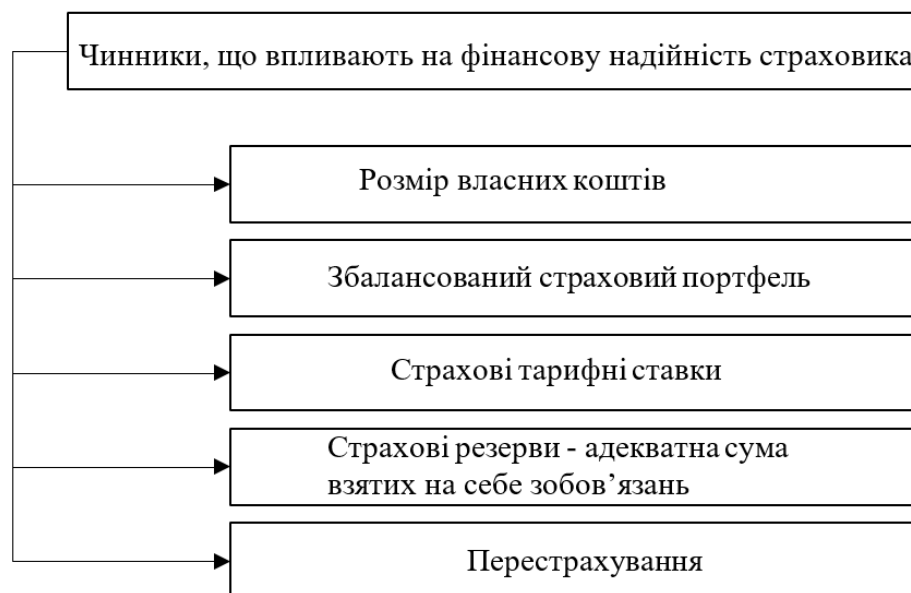

Рисунок 1.4 – Напрями формування фінансової надійності страхових організацій

Обов'язковою умовою успішного здійснення діяльності організації є ефективний контроль за станом фінансових активів і пасивів, а також за їх балансом. Вирішенню цього завдання присвячена область управління фінансами, завдяки якій можливо спланувати, здійснити контроль доходів і витрат підприємства, найбільш ефективно використовувати власні оборотні кошти і залучені / позикові інвестиції, що позитивно відбивається на рентабельності підприємства в цілому.

2 НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ НАДІЙНОСТІ СТРАХОВИХ КОМПАНІЙ

2.1 Механізм оцінювання фінансової надійності страховиків та його застосування в сучасних ринкових умовах

У таблиці 2.1 наведені алгоритми розрахунку загальних показників фінансової стійкості що можуть бути застосовані як до конкретного страховика, так і до всього страхового сектору.

В залежності від видів джерел формування активів розрізняють декілька типів фінансової стійкості страховика:

а) абсолютна фінансова стійкість – характеризується тим, що формування запасів забезпечується за рахунок власних обігових коштів. Це дозволяє досягти високого рівня платоспроможності та зменшити залежність від зовнішніх інвесторів.

б) нормальна стійкість – характерна для ситуації за якої для покриття запасів використовуються як власні оборотні кошти, так і довгострокові зобов'язання.

в) нестійкий фінансовий стан – притаманний для компаній в яких для покриття запасів використовуються раніше розглянуті джерела, а також поточні зобов'язання. При цій ситуації спостерігається певна фінансова нестабільність, що призводить до появи збитків, заборгованостей. Разом з там ці негаразди ще можуть бути усунені шляхом виваженої кредитної політики та збільшенні розміру власного оборотного капіталу.

г) кризовий фінансовий стан притаманний компаніям у яких катастрофічно не вистачає коштів для покриття своїх запасів та витрат, що є прямим шляхом до банкрутства.

Таблиця 2.1 – Алгоритми розрахунку узагальнюючих показників фінансової стійкості підприємства

Показник	Алгоритм визначення	Умовні позначення
1	2	3
Показники, що надають характеристику наявності джерел формування запасів		
1. Наявність власних оборотних коштів (ВОК)	$ВОК = ДВЗ - НА$	ДВЗ - джерела власних засобів, тис. грн.; НА - необоротні активи, тис. грн.
2. Наявність власних довгострокових джерел формування запасів (ВДДЗ)	$ВДДЗ = ВОК +$ $ДКП = -(ДВЗ + ДКБ) - НА$	ДКП - довгострокові кредити банків та позикові засоби, тис. грн..
3. Загальна сума джерел формування запасів (ЗДФЗ)	$ЗДФЗ = ВДДЗ + КЗ$ $= -(ДВЗ + ДКБ + КЗ) - НА$	ККП - короткострокові зобов'язання
Надлишок (+) або нестача (-) власних оборотних засобів (Н (н) ВОЗ)	$Н (н)_{ВОЗ} = ВОЗ - З$	ВОЗ - наявність власних обігових засобів, тис. грн.; ВДДЗ - наявність власних довгострокових джерел формування запасів, тис. грн.; ЗДФЗ - наявність загальних джерел формування запасів, тис. грн. З - запаси та витрати (рядок 1100)
Надлишок (+) або нестача (-) довгострокових джерел формування запасів (Н (н) ВДДЗ)	$Н (н)_{ВДДЗ} = ВДДЗ - З$	
Надлишок (+) або нестача (-) загальних джерел формування запасів	$Н (н)_{ЗДФЗ} = ЗДФЗ - З$	

Під час визначення фінансової стійкості страховика за допомогою абсолютних коефіцієнтів визначається характер фінансової стійкості та її змін у динаміці, а також вироблення рекомендацій щодо відновлення або підвищення рівня фінансової стійкості. Визначення рівня фінансової стійкості здійснюється не лише узагальненням показників, а й використанням часткових (відносних) показників. У таблиці 2.2 наведено характеристики відносних показників,

які можна використовувати для оцінки фінансової стійкості компанії. Методи, що використовуються для визначення фінансової стійкості, є недосконалими і потребують вдосконалення. Враховані показники не дають можливості з повною точністю оцінити повну різноманітність фінансових показників страховика.

Таблиця 2.2 – Система відносних показників фінансової стійкості

Назва показника	Порядок розрахунку показника	Нормативне значення	Суть показника
1	2	3	4
1. Коефіцієнт автономії	Власний капітал / загальну суму пасивів	$\geq 0,5$	Його значення показує, яку частину активів компанія може профінансувати за рахунок власних коштів. Чим більше значення, тим менше фінансова незалежність.
2. Коефіцієнт фінансової залежності	Загальна сума пасиву / власний капітал підприємства	$\leq 0,5$	Коефіцієнт обернений до коефіцієнта фінансової автономії і показує скільки компанія використовує фінансових ресурсів на кожну одиницю власного капіталу. Чим більше значення, тим більше залежність від позикових коштів.
3. Коефіцієнт фінансової стійкості	(Власний капітал + Довгострокові зобов'язання) / Загальну суму пасивів	0,7 – 0,9	Показник показує здатність компанії залишатися платоспроможною в довгостроковій діяльності. Зниження вказаної норми означає залежність підприємства від зовнішніх джерел фінансування.
4. Коефіцієнт фінансової стабільності	Власний капітал / (Довгострокові зобов'язання + Поточні зобов'язання)	$\geq 0,67$	Показник вказує на те, скільки одиниць власного капіталу припадає на кожну гривню зобов'язань компанії. Високе значення говорить про низький рівень фінансових ризиків.

Перелік показників фінансової стійкості не обмежується вищенаведеною таблицею. Саме для страхового ринку можуть використовуватися інші показники та характеристики що демонструють рівень надійності страхової компанії. Вони подані в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3 – Характеристика відносних показників страхової компанії [7]

Назва показника	Порядок розрахунку показника	Нормативне значення	Суть показника
1	2	3	4
1. Коефіцієнт фінансового потенціалу	(Власний капітал + Страхові резерви) / Обсяг нетто – премії	>3	Характеризує здатність раціонально та ефективно використовувати фінансові ресурси для розвитку компанії
2. Коефіцієнт достатності страхових резервів	Резерви зі страхування життя / Страхові нетто - премії по страхуванню життя * 100%	>100%	Показує достатність резервів у страховика для забезпечення майбутніх страхових виплат
3. Коефіцієнт термінової ліквідності	(Грошові кошти + короткострокові фінансові вкладення) / Страхові резерви	> 1	Відображає достатність найбільш ліквідних активів для покриття термінових страхових зобов'язань
4. Коефіцієнт залежності від перестраховування	Сума премій, переданих в перестраховування / Сума премій валова * 100%	5 – 50%	Характеризує участь страховика у перестраховій діяльності та ефективність перестрахового захисту
5. Коефіцієнт збалансованості страхового портфеля	Страхові нетто - премії / (Страхові премії валові +(-) Зміни страхових резервів) * 100%	>50%	Показує частку перевищення надходжень над виплатами, тобто забезпеченість страхових виплат коштами страхових резервів
6. Віддача власного капіталу	Страхові премії / Власник капітал * 100%	<300%	«Визначає швидкість обороту власного капіталу, а також активність коштів, якими ризикує компанія. помірне зростання показника говорить про підвищення ефективності використання власного капіталу, в той час як занадто швидке зростання свідчить про значне перевищення обсягів страхування над вкладеним в компанію капіталом, що тягне за собою підвищення кредитних ресурсів [5]».

Здійснюючи контроль над страховою компанією, можна проаналізувати:

- горизонтальний аналіз
- техніка вертикального аналізу
- аналіз тенденцій;
- порівняльний аналіз;

- аналіз ризиків;
- лабораторний аналіз
- факторний аналіз [11].

1) горизонтальний аналіз . Звіт завершується звітом за поточний період до попереднього періоду. У практиці управління дослідженнями існують такі моделі горизонтального (трендового) аналізу для:

Порівняння показників заробітку зі значенням попереднього періоду (для запису з показниками моделей, кварталів чи років).

Порівняння показників прибутку, розподілу та трансферту звітності за часом з показниками того самого часу попереднього року.

2) вертикальний (структурний) аналіз. Це найкраща підготовка до загальної структури фінансових показників, а найкращі результати - це елементи звітування із загальної суми. Конкретні структурні компоненти індикатора Rothertragsindex розраховуються на основі застосування цих аналітичних систем. На практиці управління доходами страхова компанія проводить аналіз наступних вертикальних структур:

Структурний аналіз коефіцієнта посилення (введення та виведення) для окремих областей даних. У разі коректури цей аналіз базується на конкретних вагах або умовах прибутку (надходжень та надходжень) для страхування та іншої бухгалтерської діяльності;

Структурний аналіз входів (входів і виходів) найкращих продуктів страхових продуктів;

Структурний аналіз дивідендів або сторну. Ці структурні положення відповідають ниткам захисту прибутку та суті ланцюжків захисту відповідно до їх конкретних форм використання.

3) аналіз тенденцій - порівняння кожного елемента звітів з низкою попередніх періодів та визначення тенденції, тобто основної тенденції в динаміці показника, після усунення будь-яких випадкових ефектів. За допомогою трен-

ду формуються можливі значення показників у майбутньому і відповідно проводиться майбутній прогностичний аналіз.

4) порівняльний (просторовий) аналіз. Він складається з ділового порівняння окремих ключових показників компанії та її дочірніх підприємств та підрозділів, а також економічного порівняння ключових показників цієї компанії з показниками конкурентів, а також підкреслень середнього рівня по галузі та підрозділах, а також економічного порівняння ключових показників цього компанія з конкурентами середньої галузі. При використанні цієї аналітичної системи обчислюються величини абсолютних та відносних відхилень показників порівняння. У практиці управління доходами страхової компанії найбільш поширеними є такі типи порівняльного аналізу:

Порівняльний аналіз показників рівня доходів (доходів, витрат) цієї страхової компанії та середнього показника по галузі. Цей аналіз здійснюється страховиком з метою визначення сильних та слабких сторін на рівні менеджменту та виявлення шляхів та напрямів для подальшого зростання результативності роботи страхової компанії. Відповідно, предметом цього аналізу є лише показники прибутку від страхової діяльності.

Порівняльний аналіз основних показників прибутку (доходів і витрат) страхової компанії та страхової компанії - конкурентів. Метою цього аналізу є визначення конкурентної позиції страхової компанії на конкретному регіональному ринку та розробка заходів щодо її вдосконалення.

Порівняльний аналіз планових (регуляторних) звітів та ключових показників прибутку (доходів та витрат). При цьому визначаються відхилення повідомлених показників від зазначених (нормативних) показників та причини цих доказів. Цей аналіз служить для контролю поточного процесу отримання та використання прибутку та для внесення необхідних коректив у діяльність страхової компанії [12].

5) аналіз рівня ризику тісно пов'язаний з аналізом рівня прибутку від діяльності всіх сфер діяльності страхової компанії - страхування, інвестицій та

фінансування. Це пов'язано з тим, що визначення рівня приросту активності (для окремих процесів) завжди повинно визначати рівень ризику, пов'язаного з цим. У зв'язку з цим НАССР слід широко використовувати в управлінні прибутками страхових компаній.

У цьому контексті ризик означає можливість можливих фінансових втрат (зменшення прибутку чи доходу, втрата зайнятого капіталу тощо) у разі невизначеності щодо умов страхової компанії.

б) аналіз операцій базується на розрахунках співвідношення різних абсолютних показників. Застосовуючи цю систему аналізу, було виявлено кілька відносних показників, що характеризують певні аспекти формування, розподілу та використання доходів страхових компаній. Наступні аналітичні транзакційні системи найчастіше використовуються в практиці управління доходами:

- показники ефективності розподілу прибутку;
- інші набори фінансових заходів: міри платоспроможності та фінансової стійкості страхової компанії.

7) факторний аналіз передбачає визначення ступеня впливу різних чинників на узагальнюючий показник результативності, використовуючи детерміновані або випадкові методи дослідження. За своїм змістом факторний аналіз може бути прямим та зворотнім.

Таким чином, використання цих аналітичних методів при формуванні та розподілі прибутку страхових компаній буде ефективною діяльністю в результаті більш детального вивчення та оцінки джерел їх створення та імпульсу зростання. ефективність його використання.

2.2 Аналіз надійності страхового ринку України

Сучасний страховий ринок України характеризується певною нестабільністю та невизначеністю, яка частково була викликана впливом пандемічних фа-

кторів. Так у 2020 році спостерігались певні коливання в показниках діяльності страховиків (табл. 2.4).

Таблиця 2.4 – Показники діяльності фінансового сектору України

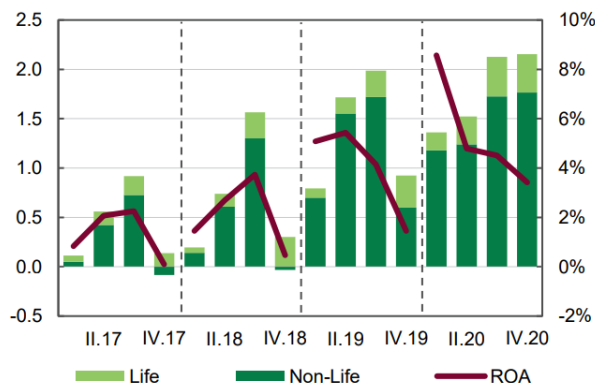
		2016	2017	2018	2019	2020				Зміна за квартал	Зміна за рік
						03.20	06.20	09.20	12.20		
Страховики	Активи, млн грн	56 076	57 381	63 493	63 866	65 115	61 888	61 617	64 925	5.4%	1.7%
	Кількість компаній	310	294	281	233	225	215	215	210	-5	-23
Кредитні спілки	Активи, млн грн	2 033	2 170	2 218	2 510	2 543	2 576	2 587	2 310	-10.7%	-8.0%
	Кількість компаній	462	378	358	337	335	328	327	322	-5	-15
Фінансові компанії	Активи, млн грн	67 401	107 534	125 322	162 197	172 845	184 108	187 437	182 130	-2.8%	12.3%
	Кількість компаній	650	677	940	986	1 040	976	965	960	-5	-26
Ломбарди	Активи, млн грн	3.318	3.764	3.721	4.265	4.353	4.067	4.123	3.859	-6.4%	-9.5%
	Кількість компаній	456	415	359	324	319	306	304	302	-2	-22
Банки	Активи, млн грн	1 256 299	1 333 831	1 359 703	1 493 298	1 564 275	1 589 647	1 707 732	1 822 814	6.7%	22.1%
	Кількість компаній	96	82	77	75	75	75	74	73	-1	-2

* Разом зі звітністю за IV квартал 2020 року НБФУ мали можливість уточнити дані звітності за III квартал 2020 року. Через це відбулися ретроспективні уточнення окремих показників, зокрема розміру активів за цей період.

Як видно з таблиці у 2020 році відбулося незначне зменшення кількості страхових компаній до 210 од. Разом з тим, загальний обсяг активів страховиків зріс за рік на 1,7%. Особливо швидкими темпами таке зростання відбулося в останній квартал 2020 року, що говорить про поступове відновлення фінансової надійності страховиків після пандемічної кризи. В той же час обсяги активів страхових компаній є значно меншими, порівняно з активами комерційних банків. Для визначення фінансової стійкості страхового ринку були проаналізовані відповідні показники його діяльності (рис. 2.1).

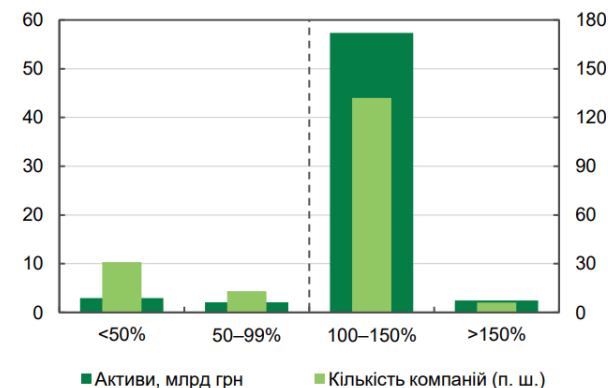
Прибутковість страховиків зростає вдвічі порівняно з 2019 роком, проте у IV кварталі за ризиковим страхуванням прибутки були помірними, а за life-страхуванням зафіксовано незначний збиток. Рентабельність активів становить 3.4%.

Графік 18. Фінансовий результат страховиків наростаючим підсумком, млрд грн

На страховиків, що не виконують вимоги до платоспроможності і достатності капіталу, припадає усього 8% активів, хоча їхня кількість суттєва.

Графік 19. Розподіл кількості й активів страховиків* за співвідношенням прийнятних активів та нормативного запасу платоспроможності на 01.01.2021

* Графік побудовано на підставі даних 182 компаній.

Рисунок 2.1 – Фінансові показники діяльності страхового сектора у 2020 році

В якості практичної реалізації проведемо розрахунок показників фінансової надійності страхового ринку України за останні 3 роки. Дані узагальненого балансу наведено в додатку А. Розрахунок показників доцільно провести із використанням методичного підходу, наведеного в таблиці 2.2. Результати розрахунків наведено на рисунку 2.2 та в таблиці 2.5.

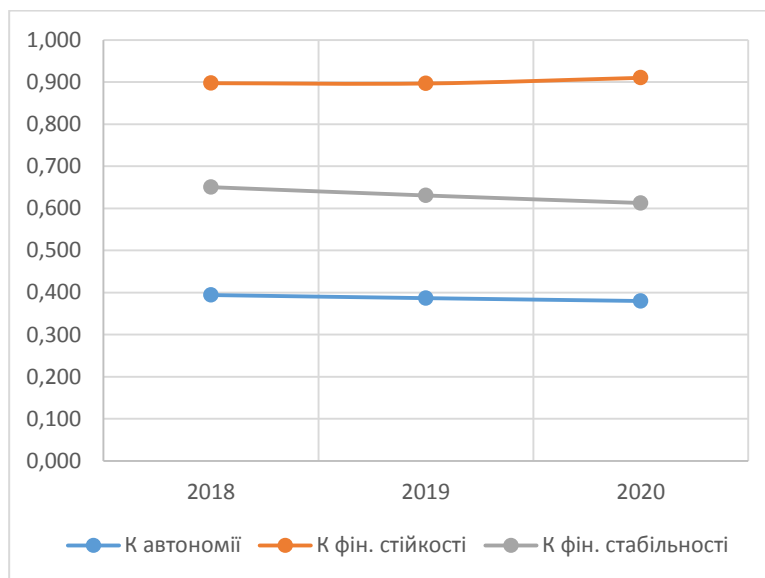

Рисунок 2.2 – Динаміка показників фінансової надійності

Таблиця 2.5 – Показники фінансової надійності

Показники	2018	2019	2020
К автономії	0,394	0,387	0,380
К фін. стійкості	0,897	0,897	0,910
К фін. стабільності	0,650	0,631	0,613

Як видно з рисунку коефіцієнт автономії знаходиться в межах 0,35-0,4, що є дещо меншим, ніж нормативне значення. Це говорить про недостатню фінансову стійкість та залежність від зовнішніх джерел фінансування. Разом з тим можна зазначити, що коефіцієнт фінансової стійкості знаходиться в нормативних межах. Дещо меншим за нормативне значення є коефіцієнт фінансової стабільності. В цілому можна сказати про достатній рівень фінансової стійкості та надійності страхового ринку України.

3 ШЛЯХИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИСОКОГО РІВНЯ НАДІЙНОСТІ СТРАХОВИКА

3.1. Зниження страхових ризиків, як один способів підвищення надійності страхових компаній

При визначенні фінансової стійкості страхової компанії слід враховувати перспективи не тільки справжніх, а й майбутніх зобов'язань з урахуванням можливих змін в економічному середовищі. Таким чином, можна сказати, що фінансовою стійкістю страховика є його здатність виконання зобов'язань за укладеними договорами страхування при впливі несприятливих факторів в цілому за певний період часу навіть при невеликому порушенні стійкості під час цього періоду. Надійність страховика безпосередньо пов'язана з фінансовою стійкістю страхової організації.

Вирішення проблем практичної платоспроможності сучасного страхового ринку в Україні обмежується недостатньою теоретичною базою та методологічним забезпеченням. У страховій літературі розуміння платоспроможності обмежується можливістю виконувати лише страхові зобов'язання, що обмежує обсяг дослідження.

В умовах нинішньої кризи діяльність страхових компаній відбувається в конкурентному середовищі, і фінансовий стан страхової компанії є важливим фактором забезпечення її безперервності в ринковій економіці.

На зниження страхового ризику може вплинути якісний анедррайтінг прийнятого на страхування об'єкта (огляд, аналіз передбачуваних ризиків), аналіз страхувальника з точки зору ризику виникнення шахрайства, гнучка система тарифів, що дозволяє зберегти лояльних беззбиткових клієнтів, залучити на конкурентоспроможних умовах нових потенційно малозбиткового клієнтів. На рівень фінансової стійкості також впливають економічно обґрунтовані страхові тарифи. Для збільшення частки прибутку в тарифі-брутто необхідно

знижувати витрати на ведення справи. Зниження витрат на ведення справи можна знизити шляхом розвитку онлайн-страхування, а також впровадження автоматичної системи перевірки страхувальників та прийнятих на страхування об'єктів. Крім того, розвиток онлайн-страхування значно розширяє клієнтську базу страхової компанії, збільшує охоплення ринку.

Зниження страхових виплат через нейтралізацію ризиків є найефективнішим способом посилення платоспроможності страхової компанії. Зменшення страхових виплат, які є основними витратами страхової компанії, збільшує платоспроможність страхової компанії. Уникнення ризиків і, таким чином, мінімізація збитків, сплачених страховиком за допомогою страхового резерву, дозволяє страховику зменшити страхові збори. Зниження страхових тарифів підвищило доступність страхових продуктів як для громадян, так і для суб'єктів підприємництва. Таке зменшення є запорукою збільшення платоспроможного попиту на страхові послуги. Таким чином, забезпечення фінансової надійності страхової компанії тісно пов'язане з управлінням ризиками страхової компанії.

Запобігання ризику зменшує ймовірність настання страхових випадків та розмір збитків шляхом реалізації страхових ризиків і, отже, витрат на оплату страхової компанії. Таким чином, можна узгодити основні цілі тих, хто бере участь у відносинах зі страховою галуззю. Запобігання ризику зменшує ймовірність настання страхових випадків та розмір шкоди, заподіяної внаслідок здійснення страхових ризиків, а отже і витрат на оплату страхової компанії. Таким чином, основні цілі учасників відносин страхової галузі можуть бути узгоджені.

Таким чином, представлений методичний підхід дозволяє за допомогою ключових характеристик фінансового стану страхової організації визначити ступінь ризику, а також можливість співпраці банку і страхової організації, з огляду на її поточне фінансове становище. Даний методичний підхід знижує ризик страхувальника, дозволяє визначити відповідності фінансового стану

страхової організації вимогам банку, мінімізуючи фінансові втрати, зберігаючи і зміцнюючи ділову репутацію.

3.2. Вдосконалення процесу управління страховими ризиками як фактор підвищення фінансової надійності

Страхові компанії в даний час працюють в дуже складній і динамічному середовищі з багатьма невідомими ризиками. Основне завдання ризик-менеджерів, заснована на знаннях і досвіді, полягає в тому, щоб обмежити або в ідеалі уникнути ризиків (неприйняття ризику). Найважче оприлюднити інформацію про невизначеності невідомих ризиків. Основні компоненти алгоритму аналізу для аналізу інвестиційних ризиків включають в себе:

- аналіз основних заходів щодо мінімізації ризиків і максимізації прибутковості;
- аналіз впливу ризикових позицій;
- аналіз ризику як реальної небезпеки, яка може виникнути;
- аналіз прогнозу щодо рівня ризику;
- аналіз ймовірності помилки і неточності в оцінці ризику.

На жаль, сучасні методи управління ризиками та аналізу інвестиційних ризиків не особливо популярні серед страховиків, тому оцінки не завжди точно відображають ризик і очікувану прибутковість. Мінімізація ризиків і максимізація прибутковості страхових інвестицій досягається шляхом диверсифікації інвестиційного ризику в складі інвестиційного портфеля.

Особливість фінансових відносин страхової компанії зумовлена особливостями організації обігу коштів, оскільки страхова компанія спочатку залучає кошти, а потім виконує свої зобов'язання перед страхувальником. Тому мати справу з грошима в страховій компанії складніше, ніж у компаніях інших галузей економіки. Справа в тому, що фінансові справи страхової компанії - це валютні відносини, що регулюються державою і виникають у процесі створен-

ня та використання приватних фондів, позичальника та позичальника з метою виконання мандата страхової компанії та забезпечення фінансової стійкості. Місія страхової організації полягає у наданні страхових послуг, що відповідають потребам людей, компаній та суспільства, з відповідним рівнем страхового покриття, яке допомагає створити комфортні та безпечні умови. Фінансова стійкість є запорукою стабільного розвитку страхового підприємства, а основою фінансової стійкості є достатні приватні кошти та страхові резерви, які формуються з необхідної суми виплат.

Основним завданням кожної страхової компанії в частині управління ризиками та фінансового управління є захист від подій, що перешкоджають сталому досягненню фінансових показників і не використання можливостей. Системи управління ризиками повинні бути результативними і ефективними. Страхові компанії повинні розробляти власні системи управління ризиками з чітким розподілом обов'язків між Радою директорів, комітетами і відповідними виконавчими органами. Крім того, компанії необхідно мати чітку організаційну структуру з делегованими повноваженнями і обов'язками Ради директорів і вищого керівництва. Склад і структура активів, що приймаються для покриття страхових резервів і власних коштів страхових компаній повинен відповідати вимогам, встановленим нормативними актами органів страхового нагляду.

Також порядок розрахунку страхових резервів страхової компанії повинен відповідати порядку розрахунку, встановленого в нормативних актах органів страхового нагляду. Метою управління ризиками і достатністю капіталу страхових компаній є:

- підтримання прийняттого рівня ризиків, в рамках апетиту компанії до ризику (схильності до ризику) або інших лімітів і обмежень, що впливають на ставлення компанії до ризику;
- забезпечення та підтримання достатності власного капіталу для покриття істотних ризиків страховика;

- забезпечення фінансової стійкості страховика, мінімізація можливих негативних наслідків від впливу прийнятих ризиків відповідно до стратегії розвитку компанії;
- виконання вимог державних органів, що регулюють діяльність страхових компаній;
- дотримання міжнародних стандартів та кращих світових практик в області ризик-менеджменту.

Таким чином, можна зробити висновок про необхідність системи ризик-менеджменту в сучасній страховій компанії. Ризики страховика високі, посилюються правила регулятора, необхідний постійний моніторинг ризиків і їх диверсифікація. Складним є розробка грамотної системи управління ризиками, так як в даний момент страхова галузь не відрізняється високими досягненнями в даному питанні. Важливим є і момент врегулювання збитків з понесених страховиком ризиків. Важливо в потрібний момент передавати найбільші ризики в перестраховання, стежити за достатністю власних коштів і резервів. Таким чином, з упевненістю можна сказати, що тема ризик-менеджменту страховиків є недостатньо розробленою і вимагає більш детального дослідження з використанням математичного апарату і статистичних даних.

ВИСНОВКИ

У сучасному світі, в різних економічних суб'єктів при здійсненні різних операцій з метою зростання прибутковості організації, можуть зазнати величезних втрат через зростання ризиків. Для цього економічні суб'єкти вдаються до заходів страхування, не тільки свого майна, але і всіх проведених операцій в цілому. У зв'язку з пандемією в 2020 році, роль страхування на деякі види значно зросла. Це означає, що роль фінансового моніторингу в страхових організаціях паралельно збільшилася.

З переходом компанії до ринкових умов та питанням кредитоспроможності та стабільності її фінансового стану та пошуком варіантів вдосконалення та стандартизації актуальність цих проблем впливає з необхідності створення спільного робочого середовища для приватної компанії та галузі в цілому.

При здійсненні бізнесу нерідкі випадки, коли добре функціонуюча компанія зазнає фінансових труднощів через недостатній розподіл та використання наявних фінансових ресурсів.

Таким чином, основними напрямками збільшення прибутку страхової компанії є:

- 1) зростання страхового доходу.
- 2) інвестиційна діяльність.
- 3) зменшити втрати.
- 4) економія витрат на управління.
- 5) зниження витрат на надання страхових послуг.

Отже, фінансова надійність компанії є не лише результатом взаємодії ряду факторів виробництва та економічних факторів, але й результатом усіх аспектів її фінансових взаємовідносин.

ПЕРЕЛІК ПОСИЛАНЬ

1. Страхування: Підручник /Керівник авт. кол. і наук. ред. С. С. Осадець, д-р, екон. наук, проф. - К.: КНЕУ, 2006. - 528 с.
2. Бойко А. О. Теоретичні основи та практичний досвід забезпечення фінансової стійкості страхової компанії [Електронний ресурс] / А. О. Бойко // «Економічні науки». – 2010. – №7. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/en_oif/2010_7_4/4.pdf
3. Заюкова М.С., Мороз О.В., Мороз О.О. Теорія фінансової стійкості підприємства/ М.С. Заюкова, О.В. Мороз, О.О. Мороз. – Вінниця: УНІВЕРСУМ-Вінниця, 2004. – 155 с.;
4. Грищенко Н. Б. Основи страхової діяльності. – М.: Фінанси і статистика, 2006. – 351 с.
5. Електронний ресурс – Режим доступу: <https://studfile.net/preview/7516211/>
6. Закон України "Про страхування" [Електронний ресурс]: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/85/96-%D0%B2%D1%80>.
7. Галаганов В.П. Основы страхования и страхового дела [Текст] : учеб. пособие / В.П. Галаганов. – М. Кнорус, 2010. – 224 с.
8. Щербаков В. А. Страхування. – М.: Кнорус, 2008. – 310 с.
9. Яцюк Н.А., Халевинская Н.Д. Оцінка фінансових результатів діяльності підприємства /Н.А. Яцюк, Н.Д. Халевинская. - М. : Аудит і фінансовий аналіз, 2002. - 337с.
10. Електронний ресурс – Режим доступу: <https://arx.com.ua/ru/pro-kompaniyu>
11. Филимоненков О.С. Фінанси підприємств: Навчальний посібник / О.С. Филимоненков. - К.: Ельга, Ніка-Центр, 2002. - 360с.
12. Артеменко В.Г., Беллендер М.В. Финансовый анализ: Учеб. пособие / В.Г. Артеменко, М.В. Беллендер. - М.: ИНФРА-М, 1998. - 267с.
13. Ткаченко Н.В. Державне регулювання платоспроможності страхової компанії / Н.В. Ткаченко // Вісник Хмельницького національного універ-

- ситету. - 2010. - № 1.
14. Місхожев Е. Р. Теоретико-методологічні проблеми вимірювання та узагальнення показників оцінки економічної стійкості // Аудит і фінансовий аналіз. - 2010. -№ 4. - с. 118-123.
 15. Про поняття і фактори та фінансової стійкості страхових компаній – Режим доступу: <http://www.jourclub.ru/3/497/>.
 16. Слепухіна Ю.Е. Фінансова стійкість страхових організацій: теорія, моделі і методи управління ризиками. Єкатеринбург: Изд-во Урал. держ. екон. ун-ту, 2006. -12,9п.л.
 17. Аберніхіна І.Г., Сокиринська І.Г. Система показників оцінки фінансової надійності страховика. Фінанси України. 2017. № 6. С. 74-86.
 18. Шишпанова Н. О. Систематизація показників оцінки фінансової надійності страхових компаній [Електронний ресурс] / Н. О. Шишпанова, Т. В. Шкарлет // Modern Economics. - 2017. - № 5. - С. 140-146. - Режим доступу : <https://modecon.mnau.edu.ua/issue/5-2017/UKR/shyshpanova.pdf>
 19. Братюк В. П., Гудачок Я.Ю. Дослідження управління фінансовою надійністю страховика на прикладі страхових компаній України. *Ефективна економіка*. 2014. № 11. Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3509>.
 20. Шакура О. О. Дослідження сутності фінансової надійності страховика в умовах розвитку системи комерційного страхування в Україні. Науковий вісник НЛТУ. 2014. № 23. С. 270-277.
 21. Захаркін О.О., Захаркіна Л.С., Білоус Ю.Г., Головата В.О. Аналіз впливу пандемічної кризи COVID-19 на фінансову безпеку бізнесу в Україні. *Вісник Сумського державного університету. Серія Економіка*. 2020. № 4. С. 21–28. DOI: 10.21272/1817-9215.2020.4-03.
 22. Чайковська В. П. Оцінка забезпечення фінансової надійності страхових організацій в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2016. № 12. С. 35-39.

Додаток А

Фінансова звітність страхових компаній

(млн грн)

Код показника	Назва показника	2018	2019	2020
1	2	3	4	4
	I. НЕОБОРОТНІ АКТИВИ			
1000	Нематеріальні активи	327,5	327,0	485,6
1005	Незавершені капітальні інвестиції	153,8	153,8	126,4
1010	Основні засоби	3 620,1	3 613,4	4 419,3
1015	Інвестиційна нерухомість	995,5	984,1	1 206,8
1030	Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	2 143,2	2 013,2	1 740,1
1035	інші фінансові інвестиції	7 310,6	7 092,4	11 057,4
1040	Довгострокова дебіторська заборгованість	217,8	199,0	208,7
1045	Відстрочені податкові активи	154,8	154,8	130,1
1060	Відстрочені аквізиційні витрати	2 521,2	2 521,2	2 645,6
1065	Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	3 020,2	3 020,2	3 511,6
1090	Інші необоротні активи	148,5	16,1	31,3
1095	Усього за розділом I	20 546,2	20 059,9	25 528,3
	II. ОБОРОТНІ АКТИВИ			
1100	Запаси	84,9	84,8	85,0
1120	Векселі одержані	125,8	125,8	449,6
1125	Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	4 676,9	4 592,2	4 179,7
1130	Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	289,0	290,2	390,3
1135	з бюджетом	28,1	28,0	34,7
1136	у тому числі з податку на прибуток	10,6	10,6	14,3
1140	Дебіторська заборгованість за розрахунками з нарахованих доходів	490,0	489,6	677,4
1145	Дебіторська заборгованість за розрахунками із внутрішніх розрахунків	9,7	9,7	5,8
1155	Інша поточна дебіторська заборгованість	2 105,9	1 978,4	2 385,2
1160	Поточні фінансові інвестиції	13 796,6	13 616,4	14 598,6
1165	Гроші та їх еквіваленти	9 700,6	9 803,4	9 550,9
1166	готівка	9,7	7,5	6,8
1167	рахунки в банках	9 180,2	9 263,4	9 308,7
1170	Витрати майбутніх періодів	6,3	6,2	9,0
1180	Частка перестраховика у страхових резервах	5 086,0	5 084,2	6 952,0
1190	Інші оборотні активи	330,8	113,2	49,4
1195	Усього за розділом II	36 730,9	36 222,3	39 367,5
1200	III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	82,2	82,2	29,4
1300	БАЛАНС	57 359,3	56 364,5	64 925,2

3	Код показника	Назва показника	2018	2019	2020
4	1	2		3	4
38		I. ВЛАСНИЙ КАПІТАЛ			
39	1400	Зареєстрований капітал	10 019,5	9 764,3	9 830,0
40	1401	Внески до незареєстрованого статутного капіталу	69,4	0,0	0,0
41	1405	Капітал у дооцінках	3 101,5	3 101,2	3 436,6
42	1410	Додатковий капітал	3 420,0	3 176,9	3 408,1
43	1411	енсійний дохід	2 349,7	2 365,0	2 225,8
44	1415	Резервний капітал	4 003,6	3 801,1	3 817,6
45	1420	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	2 098,3	2 095,7	3 829,7
46	1425	Неоплачений капітал	-26,7	-55,8	-81,9
47	1430	Вилучений капітал	-395,8	-395,8	0,0
48	1435	Інші резерви	314,4	310,2	426,7
49	1495	Усього за розділом I	22 604,1	21 797,8	24 666,8
50		II. ДОВГОСТРОКОВІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ			
51	1500	Відстрочені податкові зобов'язання	54,4	54,4	57,2
52	1510	Довгострокові кредити банків	15,4	15,4	7,4
53	1515	Інші довгострокові зобов'язання	182,7	179,8	230,3
54	1520	Довгострокові забезпечення	302,1	301,6	359,0
55	1521	довгострокові забезпечення витрат персоналу	111,3	110,8	136,5
56	1530	Страхові резерви	28 310,3	28 186,4	33 768,7
57	1531	у тому числі резерв довгострокових зобов'язань	9 948,0	9 948,0	12 080,7
58	1532	резерв збитків або резерв належних виплат	7 001,2	7 015,4	9 470,4
59	1533	резерв незароблених премій	11 002,2	10 967,5	12 084,4
60	1534	інші страхові резерви	299,8	254,9	132,3
61	1595	Усього за розділом II	28 865,1	28 737,8	34 422,7
62		III. ПОТОЧНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ І ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ			
63	1600	Короткострокові кредити банків	111,8	91,4	21,3
64	1605	Векселі видані	7,6	7,6	1,1
65		Поточна кредиторська заборгованість за:			
66	1610	довгостроковими зобов'язаннями	46,8	46,1	63,9
67	1615	товари, роботи, послуги	871,1	866,1	822,2
68	1620	розрахунками з бюджетом	369,9	362,7	403,1
69	1621	у тому числі з податку на прибуток	335,8	332,4	379,1
70	1625	розрахунками зі страхування	6,5	6,5	6,6
71	1630	розрахунками з оплати праці	44,3	44,2	47,0
72	1635	Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	354,6	346,8	431,7
73	1640	Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	186,9	186,9	30,9
74	1645	Поточна кредиторська заборгованість із внутрішніх розрахунків	40,8	40,8	27,8
75	1650	Поточна кредиторська заборгованість за страховою діяльністю	2 497,8	2 469,8	2 839,3
76	1660	Поточні забезпечення	354,9	367,1	470,2
77	1665	Доходи майбутніх періодів	7,0	8,8	3,3
78	1670	Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	82,4	82,4	79,9
79	1690	Інші поточні зобов'язання	907,8	901,6	587,4
80	1695	Усього за розділом III	5 890,1	5 828,8	5 835,6
81	1900	БАЛАНС	57 359,3	56 364,5	64 925,2